

Ethische beschouwingen in verband met het eindwerk

Jurriaan Persyn

4elict1

Juni 2006

Voor het eindwerk, dat Wouter en ik samen hebben aangenomen, hebben wij kennis gemaakt met de taken en het werk van een webontwikkelaar. Dit eindwerk was in opdracht van een sociale organisatie, de vzw Autisme Centraal, en hield het ontwikkelen en verder uitbouwen van verscheidene functionaliteiten voor de website in. Bij dit alles werd een uitdrukkelijke aandacht gevraagd voor gebruiksvriendelijkheid (oog voor de 'klant'), meer specifiek 'autismevriendelijkheid', zoals de vzw het verwoordt. Een bondige omschrijving van het eindwerk vindt u in het als bijlage toegevoegde abstract van het eindwerk.

Als organisatie is Autisme Centraal in de eerste plaats een documentatiecentrum voor mensen met autisme, ouders en professionelen. Hierbij stellen zij zonder meer de 'klant' centraal, al is de term 'klant' hier misschien ongepast. Financiële zaken spelen in de werking van de vzw een veel minder grote rol dan bij de meeste organisaties.

De bestaansreden van de vzw is het informeren over autisme waarmee ze een belangrijke behoefte willen invullen (cfr. piramide van Maslow). Het doel van de vzw is zonder meer intrinsiek goed te noemen en de hele werking van de sociale organisatie is doordrongen van ethisch denken en 'goed doen'.

Aandacht voor ethiek is dan ook zeker niet iets wat de vzw vreemd is en hieromtrent bestaan er verscheidene documenten. Zo hebben zij bvb. een filosofie van 'autismevriendelijkheid' uitgewerkt. Deze filosofie kan je beschouwen als een soort mission statement maar gaat verder in die zin dat de vzw 'autismevriendelijkheid' ook als een label uitdraagt waar andere bedrijven/organisaties zich aan kunnen toetsen. Ook wat betreft websites had de vzw enkele richtlijnen. Deze richtlijnen, al waren ze eerder beperkt, hadden bijgevolg betrekking op onze opdracht.

Omdat toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid zo belangrijk waren voor de opdracht hebben wij als deel van het eindwerk ook grondige aandacht besteedt aan 'autismevriendelijk' ontwerpen van websites. De paper die naar aanleiding hiervan werd geschreven en deel is van ons eindwerk, was dan tijdens het verdere verloop van het eindwerk een leidraad en toetssteen

voor het concretiseren van de eisen van de vzw. Deze paper¹ kan beschouwd worden als een (aanzet tot) ethische code met een oriënterende of assisterende functie. Daarnaast is deze paper ook opgevat als een document met tips en richtlijnen die ook andere webontwikkelaars kunnen helpen bij het zich informeren over usability en accessibility, met specifieke aandacht voor autisme. Op deze manier hebben wij getracht de filosofie en waarden die de vzw hoog in het vaandel draagt, via de website - een belangrijk uithangbord - verder uit te dragen en zelfs te verdiepen concreet voor websites. Wij werden hierin begeleidt door enkele medewerkers van de vzw, in het bijzonder de verantwoordelijke voor ICT.

Verder werd tijdens het jaar (nog maar eens) duidelijk dat een IT-medewerker binnen een vzw vaak een grote verantwoordelijkheid heeft en toegang tot veel gegevens.

De taak die we kregen kan, indien tot een goed einde gebracht, de werking van de vzw immers grondig veranderen en ondersteunen. Via de uitgebouwde website zullen de 'klanten' het documentatiecentrum kunnen raadplegen, informatie downloaden, e.d. Het ging dus niet om een klein nevenproject, maar een belangrijk project waar de nodige zorg en aandacht moest aan worden besteed. Er was dus ook nood aan veel overleg. In de rol van 'professional' (voor zover we ons als professionals konden beschouwen wetende dat het ook voor ons de eerste keer was dat we een project van deze omvang en met deze technologieën aanvingen), maak je technische keuzes en beslissingen die een grote impact kunnen hebben en daarenboven ook niet altijd eenvoudig zijn te communiceren naar niet-professionals. Het eindwerk was op dit vlak zeker een interessant leerproces.

Hierbij wil ik ook vermelden dat het in de rol van eindwerkstudent op praktisch vlak (je kan niet altijd aanwezig zijn in bedrijf) maar ook wat betreft je plaats in de organisatie (je blijft een externe en tijdelijke werkkraft), niet evident is om op een relatief beperkte tijd volledig ingewerkt te geraken tot op het niveau van de bedrijfscultuur en -filosofie.

Tijdens het ontwikkelen en modelleren van bijvoorbeeld de database hadden we toegang tot een hele hoop, soms gevoelige, informatie. Ook hebben we verscheidene mails ter beschikking gekregen om kennis te maken met het bedrijf, e.d. Ik wil hierbij de bedenking maken dat een IT-medewerker in een bedrijf, meer dan andere medewerkers, toegang zal (kunnen) hebben tot dergelijke meer gevoelige gegevens. Ik kan me voorstellen dat dit kan leiden tot situaties waar ernstige ethische vragen bij gesteld kunnen worden (bvb. in verband met privacy of belangenvermenging).

Bij aanvang van het eindwerk werd door de eindwerkstudenten en de organisatie een tekst ondertekend die hierop van toepassing was en betrekking had op het 'beroepsgeheim'. Het was zaak om met deze informatie voorzichtig en ethisch om te springen.

1. U kan deze paper ook online terugvinden op <http://www.jurriaanpersyn.com/archives/2006/04/10/designing-autism-friendly-websites-principles-and-guidelines/>

Speciaal aan dit eindwerk was dat naast de samenwerking met de vzw, er ook contact was met een extern bedrijf dat voor de vzw reeds instond voor het verzorgen van enkele IT-behoefden. Dit bracht enkele verdere uitdagingen met zich mee. Zo waren er bijvoorbeeld wel concrete afspraken over beroepsgeheim en over copyright van de code die we schreven tussen de hogeschool, de vzw en ons, maar waren formele afspraken met deze vierde partij niet zo expliciet. Ook het feit dat we met twee eindwerkstudenten aan deze opdracht werkten, zorgde voor extra uitdagingen wat betreft communicatie en werkwijze.

De opdracht voor het eindwerk heb ik steeds als iets 'intrinsieks goed' beschouwd. Het beschikbaar stellen van deze informatie voor deze sociale organisatie, maar ook meer in het algemeen 'het verspreiden van informatie' heb ik altijd beschouwd als een ethisch goede daad die inspeelt op een zeer belangrijke behoefte.